

Zdravíme pana
dr. R. KREMPLA,
Connecticut

30 centů

TELEFONY:
(708) 749-1891
(708) 749-1898

6426 WEST
CERMAK ROAD
BERWYN, IL.
60402

(USPS 002670)

DIENNÍ HLASATEL

THE OLDEST CZECHOSLOVAK DAILY NEWSPAPER IN THE FREE WORLD

Czechoslovak Daily Herald

VOL. XCVIV

SECOND CLASS
POSTAGE PAID AT
BERWYN, ILLINOIS

Established 1891

UTERÝ 25. ZÁŘÍ 1990 · Čís. 70

TUESDAY SEPTEMBER 25, 1990

JAKÝ VLIV MÁ STŘEDNÍ VÝCHOD NA EKONOMICKOU HRU SPOJENÝCH STÁTŮ

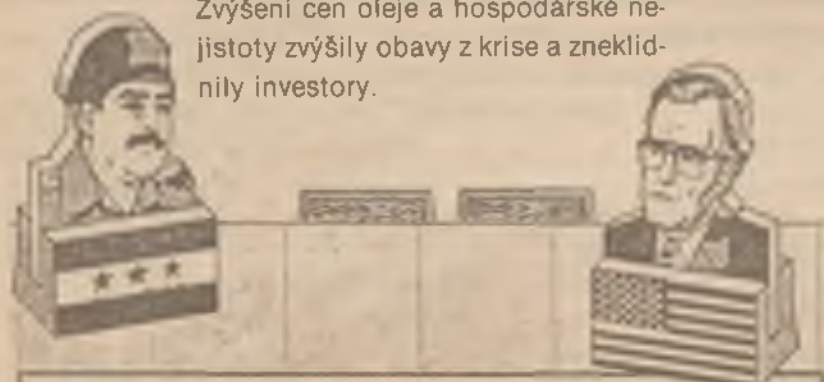
Saddam Hussein

Irak napadl maličký, olejem bohatý stát Kuwait 2.srpna kvůli rozepři ohledně oleje a hranic.

President Bush

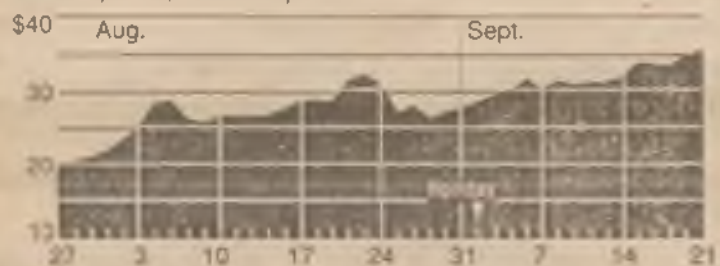
Spojené státy poslaly vojsko do oblasti Středního východu jako část vojenské síly mnoha národů.

Zvýšení cen oleje a hospodářské nejistoty zvýšily obavy z krise a zneklidnily investory.

Crisis drives oil prices up

Futures prices; in dollars per barrel on nearest contract for 1990

Mohamedanska žena sbírá dary na podporu války Iraku během shromáždění koncem týdne v palestinském uprchlickém táboře v Baqaa v Jordánu.

OSN chybí morální integrita, než aby byla zprostředkovatelkou míru na Středním Východě

RICHARD S. WILLIAMSON
(HUMAN EVENTS z 11. srpna 1990, str. 14)

Dnes je Organizace Spojených národů opět v módě, či alespoň více, než byla v dlouhé době. V nedávné době OSN hrála důležitou roli v odstranění sovětských okupačních sil z Afghánistánu, přičinila se o příměří v iránsko-irácké válce a byla porodní babičkou nejnovějšímu národu světa, Namibii. Každá z těchto oblastí stala se zásluhou OSN opravdovým příspěvkem k mírumilovnějšímu světu.

Nyní někteří navrhnou, aby mezinárodní síla byla poslána do Izraele, aby chránila Palestiňany. V tomto případě OSN se naprosto nehodí k vyplnění požadovaného úkolu. Ve skutečnosti OSN způsobila na Středním východě více problémů než dobra.

Dne 20. května pomatený Izraelita, starý jedenadvacet let, zabil v Rišon Zion sedm Palestiňanů. Byl to případ odporného násilí. Tato událost — jen přilila ohně do uhasínajícího povstání intifady v okupovaných územích Západního břehu a Gazy.

Ženy a děti jsou opět zpět v předních řadách povstalců. Jejich počet vyrostl na tisíce. Během jednoho týdne srážky zanechaly jedenadvacet Arabů mrtvých a více než 800 Palestiňanů zraněných.

V srdci Jerusalema, v přeplněném trhu, vybuchla bomba. Jedna osoba byla zabita a devět jiných bylo zraněno. Skupina islámských fundamentalistů si přivlastnila zásluhu za tento teroristický čin. Nedávno šest teroristických dělových člunů bylo zachyceno v blízkosti izraelských pláží zaplněných turisty. V Bagdadu Abul Abbas, člen výkonného výboru Palestinské osvobozovací organizace, reklamoval zodpovědnost za útok.

Palestinští vůdcové vyjadřují svou radost nad opětným vzplanutím nepokojů na Západním břehu a v pásu Gazy. Hledali jen způsob jak soustředit pozornost veřejnosti na jejich úděl. Tragicky, násilí a krveprolití staly se opět prostředky k uskutečnění politických cílů na

Pokračování na straně 3

Výňatky z řeči amerického ...

Výňatky z řeči amerického státního sekretáře Bakera, pronesené na Karlově universitě v Praze 7. února 1990 pod záhlavím:

"Od revoluce k demokracii: Střední a východní Evropa v Nové Evropě".

Ceskoslovensko a druhé národy východní Evropy si zaslouží zvláštního uznání v této historické době. Proto je mi potěšením ohlásit, že budeme podporovat nabídku československé vlády, aby byla Evropské banka pro rekonstrukci a vývoj (European Bank for Reconstruction and Development - EBRD) umístěna zde v Praze, ve středu a srdci Evropy.

Pokračování na straně 3

Pár slov o morální integritě OSN

JAROSLAV MOUDRÝ

Od prvního týdne měsíce srpna měli jsme připraveny velmi zajímavý článek o událostech, které jsou v běhu po dlouhá léta a které začínají unavovat celý svět, s výjimkou amerických kongresů na Kapitolu a vlád administrací v Bílém domě. Ačkoliv jeho tematika byla a je velmi důležitá, přec se jen nejednalo o "horkou" zprávu, které by se mělo dostat přednostního uveřejnění. Název článku od pana Richarda S. Williamsona, "Organisaci Spojených národů chybí morální integrita, než aby mohla být zprostředkovatelkou míru na Středním východě", vztahoval se totiž k událostem kolem palestinsko-izraelských sporů o vlastnictví Palestiny. Ovšem nynější krise na Středním východě vyvolává jen další a nové otázky, které se hromadí k nezodpovězeným otázkám z minulosti.

Pokračování na straně 7

Zprávy ZE SVĚTA

ZAHNANICNI ZPRÁVY

VARŠAVA - POLSKO

Walesa oznámil, že bude kandidovat na úřad presidenta Polska. Tím byly ukončeny měsíce nejistoty, během nichž se vůdce Solidarity přel s ostatními členy odborů zavinil jejich roztříštění do frakcí, z nichž jedna podporuje jeho a ta druhá polského ministerského předsedu Mazowieckiho. Walesa kritisoval Mazowieckiho pro jeho pomalé přibližování se k plné demokracii. Jeruzelski oznámil svůj úmysl, že bude v blízké době resignovat na svůj úřad, aby tak uvolnil cestu ke svobodným volbám a k plné demokracii v Polsku.

MOSKVA - SSSR

Ryžkov oznámil sovětské národní zákonodárně, že bude resignovat na svůj úřad ministerského předsedy, bude-li přijmut jeho plán na "zřízení volného trhu v době 500 dnů". Během debaty 542 členů Nejvyššího sovětu napadlo všechny tři hospodářské programy jež mu byly předloženy v době jednoho týdne. Z potyček o budoucí hospodářský systém vyplývá, že ačkoliv ústřední plánování může být hubbou minulosti, přec jen není mrtvo. Kreml se sice připravuje na uskutečnění brzkého tržního hospodářství, ale i ty nekapitalističtější zaměřené reformní myšlenky stále říkají sovětskému spotřebiteli, jaké mají být jeho minimální potřeby. Běžné nedostatky jsou velmi vážné, ale dle navrhovaných směrnic průměrně starý, pracující muž má být v brzké době oprávněn k ročnímu příjdu - za státem podpořených cen - k jednomu kartáčku na zuby, dvěma kravatám a pěti rolím toaletního papíru. Zdá se, že přechod od systému, kde se stát stará o člověka od kolébky až po hrob, se stává komedií plnou omylů - a na prostředku jeviště sedí opuštěný Ivan.

Solženicyn nabádal populistické obnovení demokracie a duchovního života v Rusku bez Západní kultury "garbage" /braku/ či kapitalistického vykořisťování. V článku, otištěném v sovětských novinách, exilovaný laureát Nobelovy ceny psal o svém přání Spojených slovanských národů. Ze Surgutu na dávné Sibiři se hlásí, že petrochemické továrny, jejichž stavba byla schválena v roce 1988, mají potíže. Plán sám byl označen za "výstavní kousek perestrojky" a s pomocí Západu měl být přeměněn v jeden z největších zázraků světa. Celkové investice byly odhadovány na 70 bilionů /miliard/ dolarů. Podnik měl zpracovávat obrovské zásoby přírodního plynu, který nyní jde na zmar, a přeměnit je v plastický materiál, tak těžce požadovaný. A byl to Kreml, který doufal, že ukáže, jaké má vážné úmysly a proto pozval západní a japonské firmy, aby postavily a řídily toto společné podnikání. Ale za méně než dva roky, místo komplexu, je pouze jeden ve stavbě, poměrně nenákladný projekt za 2 biliony dolarů, jenž je prodloužením a nástavbou starší továrny. Peníze nejsou a plány na ostatní komplexy byly dány na poličky. Tucty zahraničních společností, které měly velký zájem na projektu, neboť v něm viděly dobrou cestu jak proniknout na sovětský trh, odešly zklamány.

JERUSALEM - IZRAEL

Ministerky předseda Izraele Samir tvrdil, že Spojené státy nedělají toho mnoho, aby byl uskutečněn mír mezi Izraelem a jeho arabskými sousedy. Vyjádřil se, že ukončení válečného stavu s arabskými zeměmi mělo precedent před uzavřením dohody s Palestiňany žijícími pod vládou Izraele. Druhý den Samir obžaloval Spojené státy z nedodržení jejich slibu v udržování Izraelské vojenské převahy na Středním východě. Arens, který se vrátil do Jerusalema po svých jednáních ve Washingtonu prohlásil, že Spojené státy neprodávají Izraeli válečné zařízení lepší kvality, než prodávají arabským armádám.

BEIT SAHUR - ISRAELEM OKUPOVANÝ ZÁPADNÍ BŘEH.

Před rokem toto velice prospívající město nedaleko Betléma, bylo středo pozornosti. Beit Sahur bylo obleženo vojskem Izraele pro jejich neobvyklý způsob, kterým se účastnili "intifady", což je jméno palestinského povstání proti izraelským okupantům území Západního břehu a pásu Gazy. Povstání trvá již téměř tři roky. Mnozí z dvanácti tisíc obyvatel Beit Sahuru bojovali proti izraelské okupaci - ne házením kamenů, ale odmítnutím platit daně. Jejich odpor měl za následek vyhlášení policejní hodiny a konečně i obležení, během kterého izraelská armáda zničila všechny cesty a vytrhala telefonní dráty. Pouze ti, kteří platili daně mohli vycházet a vcházet do města. Po dobu čtyřiceti dvou dní městští lidé neustoupili. Čtyřicátého třetího dne daňoví výběrčí, za pomoci vojáků vtáhli do města a zabavili od zařízení zubního lékaře všechno, včetně automobilů televise i dokonce ponožek. Tak byl

Zprávy AMERICKE

DOMACI ZPRÁVY

LOS ANELES - KALIFORNIE

Charles Keating Jr. byl obžalován u státního soudu v Kalifornii z údajného zločinu podvodu. Keating resignoval z vedoucího postavení American Continental, která byla úzce spojena s Lincoln Savings & Loan Association. Tato je středem největšího skandálu v úsporných institucích. Má se za to, že jde o největší problém v této sekci peněžnictví. Lincoln S&L již více neexistuje, pouze její dluhy, které bude muset zaplatit malý občanek, daňový poplatník. Pan Keating se vzdal soudu po té, co byl obviněn ze 42 kriminálních činů. Dřívější president American Continental byl držen ve vězení na místo záruky ve výši 5 milionů dolarů. Vláda ho činí zodpovědným za údajný podvod ve výši 1.1 bilionů dolarů.

Houston - TEXAS

NASA opět zrušila start orbitového vozidla Columbia. Je to již čtvrtý nepodařený pokus od letošního května. Za důvod je udáván únik vodíku z motorové prostory. Ukolem této mise je umístění astronomických přístrojů do orbity země. Očekává se, že příští pokus bude až v měsíci říjnu. Jest to však již poslední datum v tomto roce, kdy Columbia může splnit svůj úkol.

WASHINGTON - D.C.

V cizině vzdělaní doktoři si stěžují že licenční praxe amerických úředníků proti nim diskriminuje. Více než 130 tisíc lékařů - 21 procent z celého počtu amerických lékařů - bylo vzděláno v zahraničních lékařských školách. Většina z nich byla narozena v cizině, ačkoliv asi 20 tisíc jsou rození Američané, ale šli studovat za hranice, neboť se nemohli dostat do amerických škol.

Zahranční graduanti lékařské vědy přišli ze všech končin světa, ale největší množství přišlo z Indie a Filipín. Asi polovina v cizině vzdělaných lékařů pracuje v pěti státech: V New Yorku, v Kalifornii, na Floridě, Illinois a v New Jersey. Při zkouškách jsou kandidáti žádáni, aby dodali curriculum vitae svých profesorů, knihy ze kterých se učili a pod. Zřejmě někdo chrání lékaře vychované v amerických školách.

WASHINGTON - D.C.

Pentagon zvýšil svůj odhad na množství irackých sil v Kuwaitu a v jeho okolí na 360 tisíc vojáků a 2,800 tanků. Je patrný příliv nových oddílů, ale rozložení poukazuje na obrannou taktiku. Vojenské kruhy Spojených států se snaží prosadit stálý pobyt americké expedice v Saudské Arabii. Dle vyšších vojenských důstojníků, armáda i letectvo plánují ve vší tichosti dlouhodobou strategii, ve které prominentní místo je určeno základnímu sboru o síle asi deseti tisíc mužů. Dá se připravovat plány pro zajištění vojenských základů kolem celého Perského zálivu, až dnešní krize skončí. Civilní zaměstnanci Pentagonu však popírají tento druh politiky, což naznačuje o možnosti vnitřního sporu.

Irak oznámil, že konfiskuje majetek všech národů, které se účastní hospodářských sankcí proti Bagdadu. Úřední představitelé Spojených států nemají zatím přehledu o velikosti amerického majetku, ale pravděpodobně není moc velký.

Reportér WSJ Robert S.Greenberger hlásí z Washingtonu, že méně než za měsíc po té, kdy Saddam Hussein nechal pověsit britského žurnalistu, pracujícího v Bagdadu, jakožto špiona, americký senátor Alan Simpson ujišťoval irackého diktátora, že jeho problémy nebyly s vládou Spojených států, ale se "západními informačními zdroji". Ve schůzce která se konala v dubnu t.r. tento republikán z Wyomingu, spolu s ostatními zákonodárci, se nezajímal o pověšení žurnalisty... Při té příležitosti, v dubnu, pan Simpson nadhodil irackému vůdci, že by měl lépe znát tisk, aby si tak mohl lépe vyjasnit svou představu a pan senátor také nabídl svůj vlastní názor na reportéry: "Tisk je nadutý a zhýčkaný." řekl. "Všichni se považují za velké politické genie... Jsou velmi cyničtí".

Pokračování na straně 3

Czechoslovak Daily Herald

DENNÍ HLASATEL

Established 1891

6426 W. CERMAK ROAD, BERWYN, IL. 60402

TEL.: (708) 749-1811 and 749-1898

Second class postage paid at Berwyn, Illinois

Published Tuesdays, Thursdays and Sundays, except holidays

SUBSCRIPTION PRICES (CENY PŘEDPLATNĚHO):

UNITED STATES		CANADA (in US Dollars)	
Daily and Sundays (Denní a Nedělní)	Sunday Only (Nedělní pouze)	Daily and Sundays (Denní a Nedělní)	Sunday Only (Nedělní pouze)
3 months \$25.00	\$15.00	3 months \$ 35.00	\$18.00
6 months \$42.00	\$25.00	6 months \$ 55.00	\$30.00
12 months \$80.00	\$42.00	12 months \$100.00	\$52.00

Denní a Nedělní Hlasatel je otevřenou tribunou pro všechny čtenáře, bez rozdílu politické či spolkové příslušnosti a náboženského vyznání. Upozorňujeme, že redakce se nemusí vždycky s uveřejněnými články ztotožňovat. Redakce si vyhrazuje právo zkracovat zaslané články. Zaslání rukopisů se nevracejí. Za změnu adresy účtujeme \$3.00.

OVERSEAS in US Dollars

3 months \$ 38.00	\$22.00
6 months \$ 70.00	\$35.00
12 months \$125.00	\$65.00

Americké bilaterální dvojstranné programy pro Československo

Rád bych řekl pár slov o našem bilaterálním programu pro Československo. Pod vedením Občanského fóra organizace Veřejnost proti násilí, Češi a Slováci společně ukázali, že žádná změna není příliš rychlá, když je prováděna v míru, konsoliduje demokratické výdobytky a vede k legitimní vládě. Naše pomoc přispěje k pokračování ve vaší revoluci.

Jako uznání dramaticky změněné situace lidských práv, těší mě, že mohu oznámit, že náš prezident ohlásí kongresu, že se zřídá doplnku Jacksona-Vanika. Toto zřeknutí se otevře cestu statutu Československa jako "most favored nation (MFN) - národa s největšími výhodami při uzavírání obchodních smluv. A až čsl. parlament schválí nové liberální zákonodárství o volném vystěhovalectví, prohlásí Spojené státy, že Československo plně dodržuje Jackson-Vanik, jako jsme to udělali s Maďarskem, takže Československo se může těšit z postavení MFN (národa s největšími výhodami), aniž by bylo třeba každoročně se strany Spojených států zříci se požadavků dodatku Jackson-Vanik.

Náš prezident bude také požadovat oprávnění pro U.S. Overseas Private Investment Corporation (OPIC) - Americkou zámořskou korporaci pro investice - operovat v Československu, aby povzbuzovala soukromé americké vkladatele a nabízela jim podporu. A budeme podporovat vaši nedávnou žádost znovu se připojit k IMF (International Monetary Fund - Mezinárodní peněžní fond).

Spojené státy také budou:

- podporovat vás hospodářsky tím, že udělá Československo oprávněným k zárukám exportu-kreditu naší Banky pro export a import a Korporace pro úvěr na zboží (Commodity Credit Corporation) žádáním o zákonodárství, které by podněcovalo technickou pomoc sjednáním bilaterální smlouvy o investicích, a koordinováním této pomoci s mnohostrannými programy Skupiny dvaceti čtyř,

- podporovat vás ekologicky navržením společného americko-československého studia k určení nejefektivnějšího způsobu, jak řešit váš vážný problém znečištěného vzduchu, povzbuzováním, abyste se účastnili v Budapeštském středisku oblastního prostředí, ohlášeném prezidentem Bushem v červenci minulého roku, a zintenzivněním našeho dialogu o všech záležitostech celonárodních včetně životního prostředí, prodeje drog a terorismu, a Spojené státy budou podporovat těsnější svazky mezi našimi národy zvýšením výměny kulturních a vzdělávacích programů, zakládáním (ve vaší zemi) programů výuky anglického jazyka členy Peace Corps, zakládáním kulturních středisek při U.S. Information Agencies (Informačních agenturách) v Bratislavě a v Praze, a především znovuotevřením amerického konsulátu v Bratislavě. Tyto kroky povedou k znovunavázání našich historických svazků jak se slovenským tak i s českým národem.

Mám dnes také ještě další iniciativu k ohlášení - myšlenku obzvláště vhodnou k ochraně demokracie vaší a vašich sousedů. Vzniká z předpokladu, že právě tak jako jste si dobyli vlastní svobody, budou vaši dobře informovaní občané chránit svou svobodu napravováním nesprávného na správné. **Jako to napsal Thomas Jefferson před téměř dvěma sty lety "Kde je svobodný tisk a každý člověk umí číst, tam je vše v bezpečí". Byla to a jsou i dnes moudrá slova.**

Proto Spojené státy navrhuji založení fondu pro nezávislé vysílání a svobodný tisk. Naším cílem je podporovat kooperativní vývoj radiového a televizního vysílání, obchodního i neobchodního (non-profit) v Československu i v ostatní východní Evropě. Fond bude vybízet k účasti a příspěvkům západní soukromé korporace a instituce. Hlavním účelem tohoto fondu bude pomáhat skupinám této oblasti, které chtějí založit nezávislé radiové a televizní vysílání a tiskové podniky. Fond by mohl poskytnout jak peníze na počáteční vydání tak také na technickou pomoc. Mohl by také poskytnout výcvik ve Spojených státech v používání přístrojů a vyvinutí profesionálních měřitek vysílání a standardního tisku.

Společenství svobodných národů.

Mluvím dnes v Praze a před dvěma měsíci jsem mluvil v Berlíně o představách presidenta (Bushe) o celé svobodné Evropě. Popsal jsem životně důležitou roli Ameriky v budování této nové Evropy společně s vámi. Věříme, že respektováním principů sebeurčení a demokracie může být staré rozdělení Evropy překonáno. Odkazy let 1938 a 1948 mohou být zapomenuty a naděje let 1918 a 1968 se mohou splnit.

Dnes ráno, než jsem přišel k vám mluvit, zastavil jsem se na místě, kde před 21 lety se zapálil Jan Palach, aby protestoval proti strachu a teroru. Je toho málo, co může americký státní úředník této audienci říci o jeho oběti. Ale vím, že mezi studenty této staré university zde dnes shromážděnými by student Palach nebyl osamocen. Neboť potvrzením své individuální důstojnosti jste získali více než budoucnost své generace. Znovu získáním své nezávislosti jako Češi a Slováci jste začali více než historický návrat své vlasti k Evropě. Ukázali jste, že - slovy vašeho presidenta - svoboda je nedělitelná. Když "vlaky svobody", vezoucí východoněmecké občany, odjížděly vloni z Prahy, stovky vašich občanů přihlíželo a zdravilo a povzbuzovalo je. Avšak vlak svobody roku 1989 se nezastavil u východoněmeckých hranic nebo u československých nebo maďarských hranic, právě tak jako nezastavil u hranic Polska, Bulharska, Rumunska nebo

OSN chybí morální integrita...

Středním východě. A je to opět PLO a radikální arabské státy, které chtějí, aby OSN se stala pouze jiným fórem pro vedení války proti Izraeli, jinými prostředky.

Na Středním východě byla to OSN, která polarizovala konflikt a nepříspěla k usmíření zúčastněných stran. Činnost OSN na Středním východě nestala se nástrojem pro řešení konfliktu, spíše se stala nástrojem pro jeho prodloužení a zhoršení.

Spojené národy mají nedotknutelný rekord v jednostranných rozhodnutích na problémy Středního východu. Mír, kterého je tak zoufale zapotřebí v této části světa, vyžaduje důvěru, vzájemné uznání zájmů obou stran a kompromis. OSN na Středním východě vyřadily se z jakékoliv užitečné role v podpoře míru.

Dne 10. listopadu roku 1975, Generální shromáždění OSN odhlasovalo resoluci 3379, odporný a zhoubný návrh, který prohlásil, že "sionismus je formou rasismu". Účelem této resoluce bylo odstranění legitimacy státu Izrael a opatření antisemitismu (úzce zakrytého antisionismem), znamením mezinárodního schválení a uznání.

Do dnešního dne více než 150 resolucí proti Izraeli bylo odhlasováno Bezpečnostní radou, generálním shromážděním a Komisí pro lidská práva. V poměru více než 10-1, Izrael byl nejčastějším cílem resolucí OSN, které buďto odsoudily jeho akci, či si na ni stěžovaly.

Začátkem osmdesátých let, více než 50% času zasedání Bezpečnostní rady, zabývalo se útočením na Izrael a více než 25% času sezení Generálního shromáždění bylo stráveno hanobením židovského státu. Každým rokem od roku 1982, Generální shromáždění, PLO a radikální arabské státy, snažily se odepřít Izraeli aktivní členství. A ani jediné rozhodnutí Generálního shromáždění na arabsko-židovský konflikt nevolá po vyjednávání mezi oběma stranami.

Proto, ačkoliv zatím OSN hraje stále větší a účinnější roli v pomáhání rozřešení konfliktů všude jinde, na Středním východě nemá žádného pevného stranoviska. Její morální integrita byla podlomena nepřerušným proudem jednostranných rozhodnutí proti Izraeli. Je to hanba.

Ona postižená oblast zažila příliš mnoho krveprolití, příliš mnoho smrtí, příliš mnoho utrpení. Ideálně, OSN by mohla hrát užitečnou roli. Ale aby to bylo možné, především většina, nyní hnaná PLO a radikálními arabskými státy, nesměla by dovolit, aby OSN byla užívána a zneužívána pro politický postoj, nadávání a polarisaci zúčastněných stran. Rétorika musí být zmírněna. Akce musí být změněny z konfrontace ke konstruktivnímu řešení.

Důležitým krokem bylo by znovuzískání reputace OSN pro mravní integritu a slušnost většiny tím, že by bylo odstraněno nenáviděné rozhodnutí prohlašující "sionismus za formu rasismu".

Ale do té doby, než většina OSN nechce se chovat zodpovědně v problémech Středního východu, OSN nemůže hrát konstruktivní roli v arabsko-izraelském konfliktu. Vyslání pozorovatelů OSN na území Západního břehu a pásu Gazy, nepomůže věci míru, ale zrodí dodatečné pěšce v neúnavném útoku v lůně OSN za účelem odnětí legitimacy Izraele.

Přel. J.M. ■

Jugoslávie.

Je velkým slibem našeho historického okamžiku, že návrat k svobodě a návrat k celé (svobodné) Evropě je svázán dohromady - a může mít úspěch jen společně. A věřím, že přijde den, kdy kterýkoliv Evropan bude moci stát v kterémkoliv evropském městě - v Praze nebo v Paříži, v Berlíně nebo v Budapešti - a vidět jen země svobodných jednotlivců, kontinent svobodných parlamentů, společenství svobodných národů. Protože když víc a více lidí dnes rozumí ve více a více místech, cesta svobody je taková, která by neměla nikdy končit.

President Havel měl pravdu. Politika může být uměním nemožného.

Přel.: mmj

Pokračování zpráv

Komentáře senátora Simpsona jsou velmi podobné k těm, které byly pronešeny i ostatními, velmi krátce před irackou invazí Kuwaitu, což alespoň retropektivně, jak se zdá, dalo Saddam Husseinovi dojem, že jeho agresivní chování nezapříčinilo žádného vážného problému se Spojenými státy. Vyslanec April Glaspie, vyjadřuje politiku S.S., sdělil Saddam Husseinovi, že Spojené státy silně oponují rozšíření sankcí proti Iraku a že se nezúčastní žádné hádky mezi Araby... Zřejmě ale Saddam Hussein udělal dojem na alespoň jednoho člena delegace Spojených států. Senátor Howard Metzenbaum /dem. z Ohia/, řekl irackému vůdci koncem schůzky: "Nyní jsem si vědom, že jste silným a inteligentním mužem a že chcete mír". V prepisu sen. Metzenbaum také přidal jeden ze světlejších momentů. Nabízejí svou vlastní radu na tiskové problémy, sen. Metzenbaum poradil Saddam Husseinovi, aby zlepšil svou vlastní představu tím, že by se měl více soustředit na mír... Ale sen. Metzenbaum se zmínil, že on sám je židem a dodal: "Nejsem tou pravou osobou, abych byl vaším ředitelem veřejných vztahů". Potud Greensberger. Zatím co Washington vytýká Jordánu, že byl hostitelem schůze arabských radikálů, Bush dodal, že iracká vojenská moc nesmí mít žádného užítka ze zášek humanitární pomoci. V Paříži 9 národů žádalo, aby do embarga proti Iraku byla také zahrnuta kontrola vzdušného prostoru.

Zbytky šumavské mythologie

Na bavorské straně Šumavy se můžete toulat hlubokými lesy celé hodiny a nepotkáte ani živáčka. Musíte však pozorně číst tabulky na stromech, jednak abyste nesešli z cesty, a hlavně, abyste nepřehlédli hraniční kámen, který vyhlíží zcela nenápadně ze zeleného porostu. Jak se tak rozhlížíte labyrintem lesních šerosvitů, může se vám stát, že se vám zjeví z pokroucené větve nebo z bouří vyvráceného pařezu hubená, vlasatá a vousatá postavička, kterou budete na první pohled pokládat za velmi povedený samorost, obrostlý mechem a kapradím. Je to však Scrato, lesní duch Šumavy, jemuž na bavorské straně říkají Schrat a na české Skřet. Jemu je ovšem jedno, jak ho kde oslovují - Šumava je pro něho nedělitelná a tak se tu u Kvildy nebo na Bučině, tu zase u Brennes či v Arnbrucku zčista jasná vynořuje z rašeliniště, kterému ostatně pravý Šumavák na jedné i druhé straně vytrvale říká po svém 'flic'. Scrato je duch veskrze dřevěný, čímž se dlišuje od svého krkonošského kolegy Rýbrcoula a jeho novodobější verze Krakonoše, kteří jsou schopni metamorfóz a objevují se tu v podobě myslivce, pytláka, mnicha, tu zase zajíce či pařezu. Coby typický lesní duch dbá Scrato především o to, aby na Šumavě každý zachovával naprosté ticho a nerušil šumění stromů, jež těmto horám dalo jméno. Zajuchat a zajódlovat z plna hrdla až do ochrapnění si turisté mohou v Alpách, kde jsou pro to lepší akustické podmínky.

Duch Šumavy má, chudák, rozsáhlé příbuzenstvo, žijící ve slatinách, bažinách a také v horských jezerech a jezírcích. K jeho slatinovým příbuzným patří především šalivé svítící dámy-bludičky, jejich blikající manželé-bludníci a těkající dětičky zvané světýlka. Vesměs se vyznačují pot'ouchlostí: zavádějí pocestné do močálů a pálí opilce, kteří si chtějí cestou z hospody na chvíli zchrupnout, čímž je nutí k další vrávoravé chůzi. Nejlepší obranou proti nim je chodit stále rovně, jednou nohou ve vyježděné koleji polní cesty, což je ovšem úkol zvládnutelný pouze pro střízlivé vandrovníky.

V bájích, jimiž je opředeno každé šumavské jezero, se dá vystopovat další Scratovo příbuzenstvo. Truchlivě černá voda, umírající kmeny v ní a plovoucí tráva od nepaměti rozněcovaly fantazii Šumavanů. Sága o našem Čertově či Černém jezeře jsou dostatečně známé. Zmíním se tu proto o jedné, vztahující se k bavorskému Arbersee pod nejvyšší šumavskou horou Javorem. Pravý se v ní, že ve vodách tohoto Javorového jezera, kterým protéká Houslí potok, před mnoha a mnoha lety žily ryby z ryzího zlata, s očima z drahokamů. Každý,

Pokračování na str. 5.

VÁCLAV BENEŠ
TŘEBÍZSKÝ

Pokračování z min. čtvrtka

královna Dagmar

Clun prorýval vlny, jako by se jimi blesk kmital.

Na všech lodích náhle ticho, veškeré zraky se upírají ke třem mužům, již o překot veslují, aby před králem byli co nejdříve...

„Pro Bůh, králi, pro tvé štěstí manželské, nejezdí ke zdejšímu břehům...“

Nejstarší z cizinců zavolal již z dále jak mohl nejplynulejším hrdlem.

„Bůh a svatý Václav střežtež vás!“ dopověděl tentýž plavec po česku.

„Toť krajané... Toť Černínové...“

Královna poznala cizince prvním pohledem.

„Buď zdráva, jasná paní...“

Lodička s cizinci octla se za několik okamžiků přímo před korábem královským...

„Co mi z vlasti nesete...“

„My do nedávna tvého otce hledali...“

„Což nevede vás cesta z Čech...“

„Až později všecko vypovíme, jasná paní...“

Cizinci se dostali na palubu královské lodi po provazech ne bez obtíží.

„Nerač se, králi, dávat k Rödby, vyhni se ostrovu...“

„A proč?“

„Tvůj strýc tě tam očekává.“

„Můj strýc... Což se mne již nemůže dočkat?“

„Rybáři s plavci na pobřeží všickni vzbouřeni... Upadli byste do rukou jejich, sorvaže byste vkročili na pevninu...“

„Jak ty o tom víš?“

„Jsme posláni od tvého strýce, abychom se k svatebnímu průvodu přidružili a vás svým uměním pobavili a v osidla připravená nejistějším vlákali...“

„Strýc Valdemar? - Kterak s tím se znáš?“

Královna nad touhle řečí žasla a nechtěla těmto zprávám ani věřit. A také by nebyla uvěřila, kdyby je byl vyprávěl někdo jiný než z Černínů nejstarší.

„Ano, strýc - biskup Valdemar... Dlí touhle chvíli nedaleko Rödby, na hlavě jeho pílba, na hrudi krunýř, na rukou i nohou pláty, u boku meč...“

„Slyšíš, Drahůško? - Ó, znám já hadí srdce jeho... Když na rtech jeho med nejsladší, kypí mu duše jeho jedem, po němž přichází smrt rázem!“

Drahůška svésila hlavu k palubě, již rozestřeno drahocenné sukno červené...

Takhle jí tedy chce vítat strýc Valdemar, jemuž vyprosila na choti svém svobodu, jakmile noha její na půdě dánské stanula.

„A kde vy jste sešli se s ním?“

„Upadli jsme do zajetí plavců na pobřeží laalandském... Z prvních jeho slov jsme poznali, s kým jest nám co činit... Proto jsme se také neprohlásili... Vydali jsme se za Francouze... Biskup nám tím spíše uvěřil, daroval nám svobodu a slíbil na příštím dvoře svém čestné úřady...“

„Jaká šlechtnost!“

Král Valdemar se trpce pouzmal...

„My se pustili na moře okamžitě, kroužíme již zde mnohou hodinu, než jsme myslili, že se musíme vrátit... Až jsme pojednou uviděli z dále bílé plachty vašich lodí a vítr zanesl k uším našim bujarý zpěv...“

„Díky Bohu!“

„A svatému Václavu!“ dopověděla královna...

Za chvíli měnily veškeré lodi dosavadní směr... Mimo přední dánské pány nikdo nevěděl, proč.

Staří, zkušené plavci nad tím povážlivě kroutili hlavami. Musili zaměřit bezky vpravo - do širého moře - jako by král u Laalandu ani nechtěl přistat.

Větry šly lodím zrovna do boků...

Týdny, kdy moře ještě taktak klidno, chýlí se ke konci, již ztříktem dlužno se připravit na bouři...

Rakové každíčkou chvilku sletují až nad samé stožáry.

A na lodi, jež jela po straně korábu královského, šedivý plavec vypravoval svým soudruhům cosi o mořské ženě...

„Byla to ona... Jenže nevím, jestli se mi to zdálo, či zdali jsem bděl... Ale i když se ve snách člověku ukáže, na dobro nebývá...“

Oblaky nad Laalandem jako by se každým okamžikem šířily...

Král Valdemar dal rozkaz, aby lodi plovaly jak možno nejrychleji.

Černínové vypravovali zatím o svých dobrodružstvích, jež prožili, hledajíce vojvodu Přemysla Otakara... A když se tak opravdu podívali na mladistvou královnu, nikdy by byli neřekli, že to ta děvůška, kterou přede dvěma roky doprovázeli do tiché, klidnoucké ouzlabiny na pravém labském břehu, hledající s otcem i matkou útulek pod starou, omšelou střechem zemanského dvorce. Jak vyrostla, jak rozkvetla a jak nevyvoditelně bujný květ na lících jejích! A přece vyskytla se ruka, jež ho chce seřít, a přece jest oko, jež by na těchhle tvářích nejradyji zřelo květy pohrobní! Do rodné země tak daleko! Otec s matkou nemohou potěšit, a nemají ani zdání, jaké nástrahy připravují se jejich Drahůšce.

Kéž by měli tihle tři bratři orlí křídla, jak by odletěli do české vlasti, jak by ku pomoci dceri z rodu Přemyslova svolávali mladé juny od hradu k hradu, od dvorce ke dvorci... Potom by jí cestu k trůnu ocelí ve svých rukou proklestili, na trůn vlastníma rukama posadili a po celém Dánsku znovu královnu provolali...

Strýc biskup čekal, od večera do svítání... O svatebním průvodu však nikde ani vidu. I lodice na zvědy vyslané ke všem stranám vrátily se s nepořízenou... Jen cizinci se nevracejí... Snad se jim tedy lest přece podařila... Větry zanesení být nemohli, protože moře klidné a věje pouze větrík polední.

Strýc čeká vytrvale i další dny...

Na pobřežích co chvíli živěji a živěji... Plavci se starají více o svůj zisk, než aby jim ležely tak příliš na srdci biskupovy záměry... Loupeže se jim daří nad všecko pomyslení. Co chvíli vlekou nějakou kupeckou loď, již byli zachytili, a před jednotlivými chatami drahocenného zboží celé hromady...

Valdemar se síce mračí, ale jaká pomoc? - Zapiše-li se kdo zlému duchu, musí po jeho vůli všecko činit a vyproštění nebývá...

Laalandské pobřeží se změnilo za několik dnů k nepoznání.

Tak se zdálo, že úplně vrátily se časy někdy před starým Valdemarem, kdy tu nebyl jist životem ani pták, byt i sebevše letěl ve vzduchu... Dánské království žilo tenkrát v nepřátelství se všemi sousedy... Rozvázanost plavců na pobřežích přišla panovníkům velmi vhod... Laalandští rybáři stali se lutickým a bodrckým břehům hrozným postrachem. A tuhle bezuzdnost dědili, byt i jí ani potom nebyli mohli provádět, od dědů vnukové krvi... Přišla-li doba příhodná, vzplanula zase pokaždé...

K biskupu Valdemarovi přichází poselstvo z Lutické země od německých hrabat, aby se ujal v Dánsku vlády sám... Poslové ujišťovali ho silnou brannou pomocí, povstane-li, aby zvrátil dosavadní poměry... Za nějaký čas nebudou již v Dánsku panovat Dánové, leč Slované. Neuvěřitelně prý, kterak se všecko v Polabsku hýbe a zdvihá... V Bodrcké zemi zástupcem dánského krále polo Slovan a zpola Dán, zprostředkoval prý i svatbu Valdemarovu s dcerou českého vojvody, co nevidět rozestře se širým krajem od moře k moři slovanská síť, jež zadrhne hrdla i Dánům... A proto nutno se pojistit, co stalo se, zapomenout, podat si ruku přátelskou a jedovatou zmíjí zašlápnout, dokud ještě ve svém doupení... Zvláště od těch dob ohrženo pansví německé v polabských zemích, co se Bodrci z větší části sami zekli pohanství a přijali kříž... Slovanský kněz odkudsi z Čech divy mezi nimi za posledních dob učinil... A chystá prý se mu na pomoc z vlasti jeho soudruhů, kolik jen bude chtít... A ten také královským manželům v Bukovci před oltářem poželal... Bukovský biskup rozezen i podrážděn pro tuto osobivost, jež nezná žádných ohledů... Ostatně dojdou bližší zprávy i od něho... I mezi Slovaný samými s novou vládou nespokojenci... Zvláště za

večerů plíží se od vesnice k vesnici podivné postavy, kde jen mohou a kde jim jen poněkud sluchu poskytnou, štvou, bouří, podněcují... Jsou to služebníci bohů daných na výměnek... Působnost jejich mezi Polabany do dneška nedobře podceňovat. Jsou vesnice, kde za dne modlí se před křížem a podvečer dotazují se rady vlčevců v nejtajnějších věcech rodinných... Dobře by bylo i s těmito se spojit... Pro tuto chvíli dobrým a hledaným každý, kdož poskytne pomocné ruky k dílu, jež stejnou měrou výhodno jest pro Dány i Němce.

Strýc Valdemar by se byl spojil nevím s kým, aby dosáhl, po čem toužil již za mladých let a o čem snil po čtrnáct dlouhých roků noci a dnem... Nabídnutí německých hrabat nemohlo mu ani být vítanější... Tak se všechno obracelo nejšťastněji v prospěch jeho. Jediné, že dosud ani slechu, zdali a kudy se vrátili z hodů svatebních do Dánska. Možná také, že se ještě ani nevrátili...

Ten den přehlížel biskup Valdemar zástupy věrných svých. Mohl již čelit jimi sebečetnějšímu vojsku. Byly sice ledabyle ozbrojeny; ale nedostatek obvyklého oruží doplní osobní statečnost. Ze stavu rytířského však by byl vzbouřence na prstech spočítal. Z měšťáků mezi davy nebylo vidět nikoho. Síla vojska Valdemarova záležela z plavců a rybářů, jimž válčení po pevnině asi sotva bude svědčit.

Neznámý rytíř v ocelové, tmavé zbroji s proklaným srdcem na krupičce sliboval si však od těchto zástupů nejlepší výsledek. Byli to mužové jakoby uliti a každý z nich síly lví. Nejedna pouhýmá rukama i koňskou podkovou dovedl zlomit a střelu, jež byla proti němu vypuštěna, do dlaní zachytit, aniž by ostří projelo. A musel se již rádně útočník rozehnat, aby proťal kožené, plavecké kazajky...

„Uvidíš, že tihle královský trůn podvrátí jako vítr polopuchřelý strom...“

„Budu ti zavázán díky neskonalejší...“

„Pomoci, kterou ti Němci nabízejí, potřebovat nebudeš... Nemyslí tak beztoho ze srdce upřímného...“

„A proč?“

Biskup Valdemar ustoupil o dva kroky zpět. Vznikla pojednou v hlavě jeho proti tomuto cizinci nedůvěra...

„Ty se ptáš, proč, a jsi téhle země rodný syn? – Odpověz mi, biskupe: byli někdy Němci Dánům opravdoví přátelé? – Měli jste kdy vy užitek z jejich přátelství, či oni? – Odpověz, biskupe, spravedlivě!“

Cizinec mluvil příliš směle, bez vší vážnosti k příštím králi. Hledí jeho neustále spuštěno a nahý meč zarývá se mu kolik prstů hluboko do půdy.

„Býval spolek váš s Němci trvanlivý? – Pomni na nebožtíka strýce svého...“

„Mluvíš, jako bys Slovan byl! – A jak znáš kupodivu naši minulost?“

„Po původu mám nic ti není, biskupe, slibils mi, že po něm nebudeš pátrat... Hleď, abys ve slově svém stál... Nechtěl-li bys, má cesta vede dál...“

„Dáš se tuze rychle podráždit... Tvé služby mi převzácné...“

„Tedy dále slyš... Komu na tom záleželo nejvíce, aby Dánsko bylo zeslabeno, osamoceno, aby slovanské kraje proti němu se vzbouřily, svrhly vládu dánskou a v boji nerovném vykrvácely? A kdo by se potom vrhl lačností supy, jenž kolik dní nemohl již ulovit žádné kořisti, – na vykrvácené? – Němci – Němci – Němci – biskupe – tvoji spojenci... A když by neměli nikde již odporu ve slovanských zemích, proti komu by potom zaměřili? – Myslíš, že by se spokojili s hranicemi, jež tvoří moře Severní? – Proti vám – proti tobě – biskupe... Ó neznáš jich, neznáš...“

„Hnedle bych ti musel přisvědčit!“ prohodil Valdemar...

Již měl přichystaného i koně, aby se mohl vyšinout do sedla...

„Německé pomoci, biskupe, odmítneš...! Nešli by s nimi ani tihle...“

Cizí rytíř ukázal na řady plavců se vztyčenými vesly, sekerami, kotvicemi a sochori.

„Troufáš-li si sám? ... Věru, mně také by bylo milejším... Aspoň bych mimo tebe...“

„A tenhle lid...“
 „Ano... tenhle lid – nebyl nikomu díky zavázán...“
 Cizí rytíř dal potom znamení k pochodu...
 Řady se pustily k půlnoci...
 Rudá záplava hořících městeček a vsí svítila jim smutným krajem laalandským na cestu.

Biskup Valdemar přemýšlel o řeči neznámého spojence a dával mu v duchu slovo za slovem za pravdu. Ale nedůvěra, jež v duši jeho vznikla, již ho neopustila. Jediné, že se mu zdálo, kterak cizinec mluvil příliš otevřeně, jako by klamat ani neuměl, natož chtěl...

„Dovol mi otázku... Slyšíš?“

Biskup se s koněm zastavil.

Rytíř také uzdou svého vraníka zatřhl a tak se zdálo, že upřel hledím na tazatele oči, jak mohl nejpronikavěji.

„Proč jsi Valdemarovi nepřitelem? – Vy jste se asi znali aneb se znáte...“

„Ptal jsem se tě já?“

„Však jsem ti vše sám z dobré vůle pověděl...“

„Nemusel jsi... Měj však kratičká ještě čas strpení...“

A potom se přesvědčíš, proč jsem se ti nabídl svými službami a že jsem – měl... pravdu...“

Cizinec mluvil hlubokým, jakoby dutým hlasem a každé z posledních slov vyslovoval se zvláštním důrazem...

Biskup Valdemar již umkl a neptal se po ničem. Cizí rytíř po boku jeho také zamlkl...

Zástupy vzbouřenců urychlují krok, koně Valdemarovy družiny musí poklusem a nad hlavami plavců letí noční ptáci a houkají jim nejděsnějšími zvuky: „šťastnou cestu – šťastnou cestu – a ještě šťastnější pořízení...“ – Prastaré bučiny zdejší s dubinami ještě staršími byly plny noční, příšerné havěti.

IX Král Valdemar stál se svými věrnými v Ringstedu. Nejpřednější bohatíři, rytířstva dánského květ, kolem svého vladaře shromáždění. Přitáhli až z Aalborgu i Viborgu...

Toho dne, kdy královští manželé dorazili ve staroslavny Ringsted, přivítali na koních poslové, že prý již pan strýc na Laalandě, Oringsburk, nedávne své vězení, vzal prý prvním náběhem... Jeho plavci rozlévají prý se rovinatým krajem, jako by moře bylo vystoupilo ze břehů a všecken ostrov chtělo zaplavit. V čele rybářů cizinec, mladý prý ještě muž, všecek oděný v oceli, na prsou s podivným znamením... Nikdo neví, kde jeho vlast, nikdo ho nezná ani jménem... Mezi plavci udržuje prý však kázeň železnou, až jim to nepohodlné... Začali pálit dědiny, týrat bezbranné obyvatelstvo, ale cizí velitel s provinilci naložil nejpřísněji... Strýc biskup ve všem s ním vchází v poradu... Bydlí pod jedním stanem, z jedné mísy jedí, z jednoho poháru pije a přece o něm neví nic více než obyčejný plavec či rybář... Mezi vzbouřenci o podivném cizinci nejneuvěřitelnější řeči, že prý není ani z kostí lidských, že od starých dánských králů poslán, aby někdejší časy obnovil, vrátil pobřežním obyvatelům bývalou volnost plavby po mořích, kamkoli by se jim jen zachtělo... Na slova jeho slepě poslouchají, kdyby prý jim řekl, uvrzte se do moře, rázem tak všickni učiní.

Mladý král dal okamžitě rozkaz, aby se věrní jeho připravili k pochodu...

Počtem rytířstva mnoho ovšem nebylo, avšak plavcům s rybáři dovedou odolat, byť by je vedl sám zlý duch...

Některí radili králi, aby se nějaký den ještě pozdržel, že vlastní rytířstvo k Ringstedu na cestě ze všech stran... Potom že bučie udupají kopyty koňů svých a nebude ani třeba tasit proti nim ocele...

Pokračování příští čtvrtěk

Český národní hřbitov v Chicagu

již přes 100 let dobře slouží potřebám československé krajské veřejnosti v Chicagu a okolí.

Pohřbívání do země, žehem a do krypt MASA-RYKOVA MAUZOLEA s křídly dr. Ed. Beneše a gen. M. R. Štefánika.

Obstaráme letní i zimní zdobené hrobů, jakož i bronzové náhrobní tabulky, kamenné pomníky a ostatní potřeby a služby spojené s údržbou.

Tel. 788-8442, 539-8442
 5255 No. Pulaski Rd.
 CHICAGO, IL. 60630

Poslouchajte náš rádiový program každou neděli v 9 hodin ráno na WCEV 1450

When you have questions about investing...

see the Banking Professionals.

At the Affiliated Bank/Western National we take a personal interest in our customers. We take the time to listen to your needs, answer your questions and discuss your investment alternatives.

We offer a complete range of financial services including discount brokerage and insured tax-exempt Unit Investment Trusts

The Affiliated Bank/Western National... we have the personalized service you need and the investments you want to help you effectively manage your money.

Affiliated Bank/Western National

5801 West Cermak Road
 Cicero, Illinois 60650

6001 West Ogden Avenue
 Cicero, Illinois 60650

Phone 856-2000

DEPOSITORS
 INSURED UP TO
 \$100,000

FED

komu se tu zachtělo rybařit, na to ovšem doplatil - černé vody ho stáhly do bahna, jež na dně tvoří vrstvu několika metrů vysokou. Proto prý v noci Arbersee světélkuje a ta světýlka, to jsou duše utonulých...

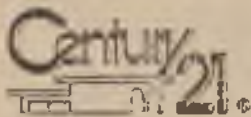
Touláte-li se lesy podél hranice z bavorské Železné Rudy směrem do Brennes, objevíte zvláštním způsobem vyřezávané dřevěné desky, zařazené do země na křížovatkách lesních cest. Nejsou to ukazatelé, je do nich vypáleno jméno, den narození i úmrtí a často nábožný verš, kryje je stříška stejně jako polní kříž. Památka na zahynulé vandrovníky? Torzo dávno zrušeného hřbitova? Ani to, ani ono, jde o pozůstatek staré šumavské tradice. Těm prkynkům se říká Totenbretter - 'prkna nebožtíků' - a jejich původ sahá do dávné minulosti, kdy ještě bývalo zvykem uložit zesnulého z úmrtního lůžka na zvláštní prkno. Krátce před pohřbem zašili mrtvolu do rubáše, pak ji na prkně odnesli na hřbitov a spustili po něm do hrobu. Prknem se nebožtík pokryl a pak se teprve hrob zasypal zemí. Protože se později i na venkově nebožtík ukládal do kryté rakve a umrlíci prkno se s ním nepohřbívalo, ujal se na Šumavě zvyk stavět je z úcty k zemřelému někde na klidném místě, na křížovatkách lesních cest, pod starým dubem či lípou, u kříže či božích muk v polích. Každý šumavský hospodář měl už za svého života připravenou hladce ohoblovanou desku z dobrého dřeva, seříznutou jemu přímo na míru. A nikdo ze dvora se jí neodvažoval dotknout, každý věděl, komu je určena. Po smrti hospodáře zanesli prkno jeho příbuzní k truhláři, který je přičlil, vyzdobil ornamenty a vypálil do něho nápisy. A pak totenbrett zasadili do země v místě, který si zesnulý za života vyhlédl. Lidé na Šumavě věřili, že duše zemřelého přebývá v tom dřevěném pomníčku a že najde teprve klid, až dřevo zcela zetlí. Proto se žádný vandrovník neodvažoval prkna u cesty dotknout nebo snad dokonce je poškodit. Setlelá prkénka nebožtíků se páčila ve svatojánském ohni.

Totenbretter našel poutník i v české části Šumavy u Železné Rudy, v Prášílech či na Kvildě, dokud se z našeho pohraničí nestalo po čtyřicet let veliké vojenské cvičiště. Stáda tanků projela mnoha starými šumavskými hřbitovy, jejich nesmyslný postup nezastavila ani boží muka nebo kaplička, natož prkénko u cesty s vypáleným jménem dávno zesnulého nebožtíka. A marně tu dnes hledáte alespoň jediný křížek jako poslední stopu po těch, kteří nesmíření se sazenicemi min a s ostnatými dráty na české straně Šumavy museli za svou touhu po svobodě zaplatit vlastním životem.

Jan Schneider: z knížky
 'Cestou necestou'

6 DENNI HLASATEL

25. září 1990

RBI, INC.
9025 West Cermak Road
North Riverside, Illinois 60546

MILLIE
KOLESKE

(708) 442-0444

(708) 579-0545

mluvíme česky

Jestli chcete prodávat nebo kupovat zavolejte, prosím.

Na PRODEJ překrásný, 4 roky starý zděný dům v nové části Westchesteru - 3 ložnice, 3 koupelny, plný sklep, letní kuchyně. Pro velkou rodinu a nebo pro matku a otce. Zavolejte o další informace!

Seznámení

Vdova po lékaři, bytem v Praze, zde na návštěvě hledá inteligentního přítele do 80 let. Zn. "Bez závazků".

HLEDAJÍ SE KRAJANÉ

HLADÁ SA

Perina Juraj Zaborský manželka rozená Rendeková. Rodáci z Trebostova.

Hladá ich:

Jozef Perina
Timravy č.15
03601 MARTIN
ČSR - SLOVENSKO

We need you.

American Heart
Association

Kde možno koupit HLASATEL:

- Austin a Čermák Rd.
Cicero — stánek
- Miloš Pancner
6038 W. Čermák Rd., Cicero
- Prague Sausage
6312 W. Čermák Rd., Berwyn
Pouze nedělní
- Redakce Hlasatele
6426 W. Čermák Rd., Berwyn
- Fred Pancner
6514 W. Čermák Rd., Berwyn
- Non Oak Park & Cermak Rd.
Berwyn — stánek
- 26th & Ridgeland
Berwyn, stánek — nedělní
- Čermák Rd. & Ridgeland
Berwyn, stánek — nedělní
- Čermák Rd. & East Ave.
Berwyn — stánek
- V New Yorku: Candy Store
1437 - 1st Ave., New York, NY
- Optimo — 1508 East 2nd Ave.,
New York City, NY
- Americké velvyslanectví,
v Praze

MIKI SPIGL

Cermak Road Realty
6226 záp. Čermák tř.
Berwyn, Ill.
č. tel. : 484-4800

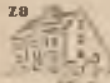
PRODÁ SE

RODINNÝ DOMEK
VE WESTCHESTERU

profesionálně stavěný, veliký pozemek.
Moderní kabinety v kuchyni, 2 velké ložnice, koupelna s keramickými dlaždicemi, jídelna, přírodní krb, hotový basement s barem, patlo - velmi čisté! Nizké daně.
\$ 149.900,-

JIŽNÍ BERWYN

Novější dům pro 2 rodiny - 3 BD + 1.
Příjem 1.050,- dolarů za
\$ 149.900,-

POTŘEBUJETE

koupit, prodat, pronajmout,
hledáte či nabízíte zaměstnání?
Hledáte seznámení?

Volejte přímo naše. odd.

MALY OZNAMOVATEL

Classified

749-1891 nebo 749-1898

Worldwide Recycling Co.

Presently hiring for positions as purchasing representatives overseas. Approx. 6 mo. training in U.S. before relocation to Europe. Must read, write & speak English FLUENTLY & your native language. Interested applicants should send a letter & resume to:

Purchasing Representative
P.O. Box 8 Hartford, IL 62048
Attn: Pamela Davies

Hledám společníci

Starší paní hledá společníci na 3 až 4 týdny od 15. října 1990. Volejte:
(708) 485-8315 nebo 485-2760

The United States Department of State is seeking Czech-language interpreters to work on a contract basis from time to time. Near native fluency in Czech and English is required.

For more information contact Erica or Stacey, collect at:
(202) 647-3493.

Překládám do angličtiny legální doklady školní a osobní notářsky ověřené.

O. KOVAR

Pište na adresu:
P. O. Box 313
Riverside, IL 60546
nebo volejte:
(708) 442-7115

Kašpárkovo loutkové divadlo.

v sobotu 29. září 1990
ve 4 hod. odpoledne
v 'novém' Velehradě
2340 So. 61st Ave., Cicero, IL.

Má poklonka, nazdárek,
klaní se vám Kašpárek!!

Výprodej stromků.

Výprodej smrčků a boroviček 5 až 7 feetů - \$10,- \$15,-. Telefon:
1-616-469-2195
New Buffalo Mich.

Přijme se:

T. V. opravář, na část či plný čas. Může pracovat v obchodě a přinést T. V. domů. Volejte večer 708-788-9022 nebo pište Bill Kalčík 3714 S. Lombard Berwyn, Ill. 60402.

Help Wanted

COOK KITCHEN CHEF

Pro novou českou restauraci v oblasti O'Hare letiště. Částečná znalost angličtiny nutná. Volejte po 6. hodině večer: 708-788-7257.

RICHARD HANZLÍK
MIROSLAV HANÁK

LAFAYETTE

Historický román Richarda Hanzlíka a Miroslava Hanáka "Lafayette" si můžete objednat na adrese:

Richard Hanzlík
132 Glendale Ave.,
Toronto, Ont.,
M6R 2T2

Tel.: 537-1686

Cena: \$ 15.00 plus poštovné.

(312) 484-1118

marina's BEAUTY SALON

Home of the finest permanent waving

Visit Marina's new salon - formerly at 26th St. & Hamlin.

now at
8234 W. Cermak Rd., Berwyn, IL

Jak dlouho ještě bude sovětský černý kaviár?

B-rfe-m.

Jedné z nejvzácnějších a nejdražších pochoutek světa bude stále méně a bude stále dražší a vzácnější. Máme na mysli sovětský kaviár. Máte-li ho rádi, dopřejte si ho co nejdříve, nebo... ho bude stále méně. A proč ho bude stále méně a proč se sovětské státní pokladně podstatně sníží přísun tvrdých valut za jeho vývoz? Protože dosud se zanedbala péče o ochranu životního prostředí. Ano, i kaviár souvisí se životním prostředím, protože jeseterům, ze jejichž jiker se kaviár vyrábí, hrozí vyhynutí.

Tyto vzácné ryby žijí v Kaspickém moři. Do tohoto největšího vnitrozemského moře ústí řeka Volha. Jeseteři v čase tření plovou proti proudu právě do dolního toku této řeky a znečištění této části dosáhlo už takových rozměrů, že nezasáhne-li se radikálně, hrozí katastrofa.

Deník Pravda uveřejnil na toto téma článek a uvádí, že už v létě m. r. začínal záhadný úhyn jeseterů. Příčinou byla zvláštní choroba-myopatia, která znamená úbytek svalů.

V létě l. r. se dalo volným okem dokonce z letadla vidět, jak po hladině plavou uhynulé ryby. Vědci předpokládali, že zahynulo 60 procent všech jeseterů a v rybářských sítích se stále častěji objevovaly ryby s patologickými změnami - obal jiker byl stále slabší. Ještě před 10ti lety se stav těchto ryb v Kaspickém moři podstatně zvýšil. Dnes se vědci obávají, že tyto ryby úplně vyhynou.

Příčinou jsou především průmyslové podniky ve volžské deltě: papírny a celulózky v Astracháně, ale i podniky na zpracování zemního plynu. Z jejich znečištěného odpadu se na dně řeky usazují škodlivé soli a látky, a protože jeseteři hledají potravu právě na písčitém dně, čím jsou starší, tím více jedů se v jejich organizmu uskládá.

Měření dokázalo - píše se v článku Pravdy - že koncentrace umělých škodlivých látek na hladině je až 113 krát vyšší než je přípustná nejvyšší hranice a obsah látek z nafty až 700násobně vyšší. Článek kritizoval i to, že tyto podniky využívají víkendy na to, aby do Volhy vypouštěly množství nepřefiltrovaného odpadu.

Pár slov...

Mimo nedostatku mravní integrity OSN, jak konstatuje pan Williamson, zdá se, že tato organizace nemá také integritu odbornou, t.j. především politickou a právní, ačkoliv nemůže být nejmenší pochyby, že v jejich komisích sedí ti nejlepší političtí znalci a na slovo vzati odborníci v mezinárodním právu. Ale je vžitým zvykem naší společnosti, že ti, kteří něco vědí zřídka se dostanou na vedoucí postavení. Tito totiž musí pracovat pro "vůdce", kteří mají široké lokty a úzké intelektuální profily, jako jejich "poradci, autoři řečí, proklamací a návrhů", či dokonce jako "našeptávači" a "nápovědy". Dodal jsem, že mimo integritu mravní, jak o ní píše pan Williamson, OSN nemá také integritu odbornou. Tím především míním, že OSN nemá moc a nemá kompetenci, **prostě není vládou!**

OSN sama uznává legitimitu vlád — a důvody její existence jsou založeny — na definici, že "vládou je každá instituce, která vykonává moc nad určitým územím a obyvatelstvem je obývajícím". OSN nemá území, nemá obyvatelstva a nemá moc, pokud nějaká větší moc ji nepropůjčí tento atribut. OSN není suverénní jednotkou. Je to organizace arbitrážní — vyjadřující svůj názor ve sporných záležitostech členských států. Nemůže rozhodovat o válce, míru či blokáde jakéhokoliv druhu. Má nebezpečně málo lidí (quorum) nejen v Bezpečnostní radě, ale také v plénu.

Jinými slovy všude ve světě, a Kuwait v aktuálním případě není žádnou výjimkou, legitimní vládou je ten, kdo má moc, jak praví výše citovaná definice. "Nihil novit sub sole — Nic nového pod sluncem", řekl Kohelet. Bylo to pravdou v poměru mezi Amerikou a Indiány a bylo to skutečností, když Hitler se spojil se Stalinem, předchůdcem pana Gorbačova, nyní dobrého přítele pana Bushe, a rozdělili si mezi sebou Polsko, Litvu, Lotyšsko, Estonsko a pod.

OSN také naprosto uniká podstata mezinárodních smluv. Dle "Principů americké zahraniční politiky" od slavného politického teoretika a autora, Waltera Lippmanna, každá smlouva musí mít dvě kvality: musí být vynutitelná a musí být vynucována. Smlouvy jakéhokoliv druhu, které nejsou, či nemohou být vynucovány a vynuceny, nazývá Walter Lippmann — velmi výstižně "insolventními smlouvami", "insolventní politikou".

Pro lidi a instituce žijící v tom kterém státě, jsou to většinou soudy (někdy také kongres), které mají onu rozhodující kvalitu nutnou k plnění řádně uzavřených smluv. To je ta síla — moc. Ale mezi suverénními státy tou silou, mocí, je jen moc vojenská, čili jak říkával starý Karl von Clausewitz, pruský generál a slavný strateg před téměř dvěma sty lety: "Válka je pokračováním politiky jinými prostředky".

Krátce touto definicí, která je také teoreticky zakotvena v Chartě OSN, má, či měl se řídit i Kuwait, přesněji rodina jeho majitelů Al-Sabaha a především "z vůle Boží vládnoucí konstituční monarch" Emir šejk Jabir al-Ahmad al-Jabir as Sabah, když

a)... uzavřel multilaterální smlouvu s OPECem o kvótách a cenách ropy,

b)... když čerpal daleko více nafty a prodával ji za nižší cenu (k veliké radosti Ameriky), než se smluvně zavázal,

c)... když nadto čerpal ropu ze stejného ložiska, které se rozprostírá paralelně pod povrchem, ležícím mezi Kuwaitem a Irákem.

OSN má další potíže se zodpovězením i jiných otázek, zejména v oboru interpretace mezinárodního zákona o "svobodě širokých moří":

a) Kde stojí psáno, tedy rozhodnuto — kým a kdy, že OSN má výlučné právo rozhodovat o "svobodě širých moří", neboť i dle její Charty, každé porušení této svobody je pokládáno za akt piráctví?

b) Jaký je "právní", "legitimní" poměr mezi OSN a ES (Evropským Společenstvím), neboť ačkoliv ES vejde v existenci až v roce 1992, již nyní vydává paralelní prohlášení v téže záležitosti společně s OSN?

Aparátníci nejsou pouze institucí Východní Evropy, ale žijí také na Dalekém Západě. Článek pana Williamsona již předem rozvířil debatu o OSN a principech, či principech, kteří ji ovládají.

Pan Williamson je autoritou na mezinárodní události. Býval asistentem státního tajemníka a jeho zodpovědnosti byly mezinárodní organizační záležitosti v Reaganově administraci. Jeho názor na charakter OSN je velmi zajímavý a odkrývá také, úmyslně či neúmyslně pozadí zahraniční politiky Spojených států. Mimo jiné ukazuje naprostou neznalost terminologie, nejen ve smyslu gramaticko-logického výkladu, ale také v oboru politického a sociologického jazyka. Sionism není formou rasismu, neboť židé nejsou v poměru k bílé rase jinou rasou. Patří do bílé rasy jako k ní patřil Hitler či Churchill.

Opravy zubů pomocí komputerů

Denní Hlasatel 7

25. září 1990

Mirek Pražák - rfe

Kdo chtěl doposud své, zubním kazem narušené zuby nechat opravit keramickou vložkou, jako kosmeticky neoptimálnější metodou, musel počítat s několika návštěvami u svého zubaře.

Pomocí komputerové techniky je nyní možné tento náročný zásah vyřídit během jedné návštěvy. A tím odpadají všechny mezioperační, které přesně padnoucí keramická plomba vyžaduje, jako například otisk, vypracování v dentistické laboratoři a zajištění provizorní vložkou.

Nový technický postup je společným dílem univerzity v Curychu a oddělení medicínní techniky německé firmy Siemens, které dovedly projekt s názvem Cerec až k produkční zralosti. Po dvouleté zkušební době může být předán bez jakýchkoliv potíží k praktickému použití.

Tento systém zavádí v zubolékařské praxi poprvé nové elektronické a snímací metody, které nejenom nahradí doposud potřebný otisk, ale daleko jej předčí v přesnosti.

Při této nové metodě zaměří zubní lékař speciální kameru do

předem vyvrtaného zubu. Ve zlomku vteřiny obdrží na obrazovce přístroje zvětšené prostorové zobrazení preparovaného otvoru, který má být vyplněn keramickou vložkou. Tento elektronický obraz zároveň již obsahuje všechny konstrukční linie požadované vložky.

Podle grafických údajů a v paměti přístroje zaznamenaných naměřených hodnot, vypočítá komputer souřadnice všech bodů povrchové plochy a tyto hodnoty předá vestavěnému obráběcímu přístroji. Plnoautomatická bruska vypracuje z keramického bloku během několika minut přesný tvar keramické plomby, kterou lékař už bez jakýchkoliv zásahů může vsadit a vlepí do opravdového zubu.

Voda pro pohon a chlazení brousícího strojeku obíhá v uzavřeném okruhu a to umožňuje pohodlné použití přístroje na různých místech zubolékařské praxe.

Přístroj není ovšem určen jen pro banální opravy vykotlaných zu-

bů. Kromě obyčejných vložek je schopen zhotovovat i speciální skořepinové pláště, které se užívají z kosmetických důvodů pro zakrytí vlní nevhodně zbarvených, či jinak poškozených zubů, jejichž

Pokračování na str. 8

Sionism není ničím jiným než extrémním nacionalismem, typickým šovinismem a jako každý šovinismus, v jejich případě byl a je založen na tisíciletém komplexu méněcennosti, jehož příčiny jsou vyloženě náboženského původu. I to naše "co je české to je hezké", není ničím jiným než projevem českého šovinismu, je odmítnutím jakékoliv kritiky a výsledkem pocitu méněcennosti způsobeného stoletým ponížením národa a jeho neznalostí anglo-saského pojetí demokracie a její interpretace. Většina našich lidí chce číst v novinách jen to co se jim líbí. Ale noviny se naprosto nedělají z těchto malicherných důvodů. Pan Richard S. Williamson vysvětluje také, vědomě či nevědomě, ale rozhodně nepřímou, proč Spojené státy užívají ve všech svých rozhodnutích v Bezpečnostní radě OSN proti Izraeli, ve kterých jsou vždy přehlasovány, práva veta.

Zavítáte-li do Chicaga

neopomeňte navštívit obchod F. PANCNER, Inc a prohlédnout si bohatý sklad importovaného zboží, hlavně jedinečný výběr KŘIŠTÁLOVÉHO SKLA z Československa a jiných zemí, čl. KERAMIKU, pravé české GRANÁTY a jablonecká BIŽUTERIE, PANENKY v krojích dámské ručně vyšíváné BLŮZY, kuchyňské KORENÍ, MLÝNKY atd'.

JEDETE DO ČESKOSLOVENSKA?

Máme pro vás praktické příručky k cestování:

AUTO MAPA ČESKOSLOVENSKA	\$3.25
MAPA ČESKOSLOVENSKA	\$1.95
AUTO ATLAS ČESKOSLOVENSKA	\$6.50
PRAHA - plán města	\$1.95

SLOVNÍKY A SČEBNICE

Hais: Anglicko-český a česko-anglický slovník	\$6.50
Čaha-Kramsky: Anglicko-český slovník	\$8.95
Trnka: Anglicko-český a česko-anglický slovník	\$6.95
Česko-anglická konverzace	\$3.50
Say It in Czech	\$3.50
Čeština pro cizince (Czech for Engl. speaking)	\$8.95
Pišme správně česky	\$4.50
Česka mluvnice	\$8.95

Poštovné: Do \$15.00 - \$1.25,- Do \$25.00 - \$2.50,-

TUZEX potravinové balíčky nebo dárkové poukazy do Československa vyřizujeme spolehlivě a zaručeně.

F. PANCNER, Inc.

6514 W. Cermak Road Berwyn, IL. 60402

Tel: (708) 464-3459

Letní obchodní hodiny od 1. června do 4. září 1990

Pondělí - pátek od 9.30 ráno do 5.00 večer.

Sobota od 9.00 ráno do 5.00 večer.

V neděli zrušeno

First National Bank of Cicero

The Foundation of a Solid Community.

CALL ON US! 780-5000

Serving Our Community
Since 1921

- 24 Hour Cash Station®
- Two Locations
- Free Parking • Drive-Up Banking
- Complete Trust Services Available

6000 West Cermak Road, 2500 South Cicero Avenue,
Cicero, Illinois 60650, Phone 780-5000, Member FDIC

A PINNACLE BANK

Andrej Hlinka - predstaviteľ slovenského autonomizmu

S Andrejom Hlinkom sa vieže v súčasnosti mnoho nejasností. Niekde si ho pletú s dr. Tisom a pripisujú sa mu činy, ktoré nevykonal. V súvislosti so spomienkou, ktorá sa chystá koncom augusta v Ružomberku, chceli by sme pripomenúť jeho politickú dráhu.

Život Andreja Hlinku je časovo rozpoložený v dvoch epochách. Prvá, ktorú prežil v Rakúsko-Uhorsku, obsiahla 54 rokov, druhá, ktorú prežil v Československej republike, trvale dvadsať rokov. V čase vzniku Československa roku 1918 Hlinka bol už vyhranená politická osobnosť, dávno zrelá svojimi náhľadmi a činmi.

Andrej Hlinka sa narodil v Černovej pri Ružomberku 27. septembra 1864. Vyrástol v chudobnej, no slovensky národne uvedomelej rodine. Katolícku teológiu vyštudoval v Spišskej Kapitule, kde absolvoval roku 1889. Patril k tým pár Slovákom, ktorí sa odvážili priznať k svojmu národu, čím sa už vtedy stal podozrelý maďarskej a promaďarskej cirkevnej hierarchii. Ako kaplána ho posielali na mnohé miesta, až napokon dosiahol miesto farára v Slačoch a Ružomberku.

Andrej Hlinka bol nesporne výrazná politická osobnosť. V záujme presadzovania slovenských národných požiadaviek vstúpil do Zichyho ľudovej strany, ktorá mala vo svojom programe aj požiadavky národnosti Uhorska. Za túto stranu ako 34 ročný v parlamentných voľbách roku 1898 kandidoval v Ružomberkom okrese. Za známych volebných praktík, ktorými sa Uhorsko smutno preslávilo po celej Európe, nemohol byť zvolený. Po voľbách sa Zichyho strana vzdala programu národnej tolerancie; Hlinka preto z nej vystúpil a stal sa predstaviteľom katolíckeho krídla Slovenskej národnej strany.

S jeho menom a politickou a pastoračnou činnosťou sú spojené udalosti v Černovej roku 1907. Jeho rodáci žiadali cirkevnú vrchnosť, aby kostol v ich rodisku, a rodisku Andreja Hlinku, vysvätil práve Hlinka. Povestný maďarský biskup Párvy, ktorý dovtedy prenasledoval Hlinku aj po cirkevnej, služobnej stránke, odmietol účasť Hlinku a vysvätením poveril iného kňaza. Obyvatelia Černovej sa proti tomu vzdúrili; ich odvážny čin sa skončil krvipreliatim. Zodpovednosť padla na Andreja Hlinku, ktorého už roku 1906 väznili; za udalosti v Černovej sa jeho trest pretiahol vo väzení až do roku 1909. V segedínskom väzení, kde vtedy sedel aj jeho krajan Vavro Šrobár, prekladal Bibliu do slovenčiny a písal cirkevno-teoretické texty.

K Hlinkovej politickej činnosti patrila redaktorská práca; od roku 1897 redigoval ľudové noviny. V záujme posilnenia slovenských hospodárskych aspirácií roku 1906 založil ľudovú banku v Ružomberku, roku 1910 Vydavateľský spolok v Bratislave, a roku 1917 sa stal spoluzakladateľom knihtlačiarne Lev.

Hlinka sa zaslúžil rozhodným spôsobom za prklon slovenskej

politkej reprezentácie k myšlienke spoločného štátu Čechov a Slovákov. Ako politický predstaviteľ Slovenskej národnej strany bol ako člen Slovenskej národnej rady prítomný na jej tajnej porade 24. mája 1918 v Turčianskom Svätom Martine. Keď došlo k rozhodujúcej otázke či slovenská politika dá prednosť zotrvaniu v Uhorsku, alebo má voľiť československú cestu. Hlinka jednoznačne vyhlásil:

„Neobchádzajme otázku, povedzme otvorene, že sme za orientáciu československú. Tisícročné manželstvo s Maďarmi sa nevydarilo. Musíme sa rozísť.“

Hlinka spolu s ostatnými členmi Slovenskej národnej rady, ako aj slovenskými národovcami 30. októbra 1918 podpísal Martínsku deklaráciu, ktorou sa Slováci definitívne a slávnostne prihlásili k novovzniknutému štátu Čechov a Slovákov; Hlinkovi vtedy nevydala ani formulácia o „československom národe“. Vtedy otvorene privítal vznik republiky a viedol k takému postoju aj svojich veriacich a slovenských kňazov. V novembri 1918 ho zvolili za predsedu Kňazskej rady, z ktorej sa v decembri 1918 konštituovala Slovenská ľudová strana, roku 1925 premenovaná na Hlinkovu slovenskú ľudovú stranu.

O svojom vzťahu k Československej republike Hlinka vypovedal aj pred súdom. V októbri 1919 vypovedal v Olomouci:

„V čase od začiatku novembra 1918 až do konca januára 1919 usporiadal som celý rad schôdzok a prednášok, na ktorých som poučoval ľud o výhodách Československej republiky.“

Takýchto miest, najmä v severozápadnom Slovensku, vymenoval na dvadsať. Dňa 23. marca 1919 uverejnil v orgáne ľudovej strany **Slovákovi** článok, v ktorom napísal:

„Mám hovoriť o Čechoch, o republike, o prezidentovi? Ja som na niekoľkých verejných zhromaždeniach vyznal svoje krédo. Ja som vyznal a nezatajil som, že Česi majú neoceniteľnú zásluhu o naše oslobodenie... Ja som už 4. novembra 1918 so svojím stádom zložil sľub vernosti za našu republiku. Povzbudzoval, oduševňoval som za ňu kňazov i svetských, za čo sa mi neraz guľkou, povrazom alebo zabitím vyhrážali.“

Vo svojom prvom parlamentnom prejave roku 1919 vyhlásil:

„Sme radi a pyšní, že my bratom Čechom môžeme sa poďakovať, že sme dnes voľným národom a že si môžeme ruky podať. Naše rany boli veľké, náš boj ťažký a keby nebolo bratského českého národa, tak by náš bôľ a egyptská poroba neboli vyšli nikdy najavo.“

Súčasne vydal niekoľko obežníkov, ktorými nabádal slovenských kňazov, aby upustili od odporu voči novému štátu a dali

sa čím skôr do pozitívnej práce, ktorou by sa zaistili práva slovenského katolicizmu a náboženského vyznania slovenského ľudu.

Vtedy mal Hlinka 55 rokov, väčšinu — aj svojho politického života za sebou a dá sa povedať, že stál na vrchole svojej politickej dráhy. S ňou sa spája aj jeho cesta do Paríža na mierovú konferenciu v lete 1919, kde chcel predložiť slovenské požiadavky na získanie autonómie Slovenska v rámci ČSR. Vychádzal z toho, že dohoda v Pittsburghu, podpísaná 30. mája 1918 medzi T. G. Masarykom a americkými Slováckmi o slovenskej autonómii, má sa realizovať. Hlinku za túto cestu uväznili a načas internovali v Prahe. Vtedy sa stal aj zlom v jeho politickom nahliadaní na ČSR. Stal sa predstaviteľom opozičných síl na Slovensku. Hoci jeho strana roku 1927 dr. Tisom vstúpila do vlády, Tukov proces roku 1929 stranu opäť vrátil do opozície.

Hlinka, martýr za Uhorska, väzeň za Československa, sa stal stredobodom autonomistickej slovenskej opozície, ktorá mala okrem iného reálny charakter a sociálnu oporu v slovenskom ľude. Jeho politickou chybou na sklonku politickej dráhy bolo, že sa nechal obkolesiť aj ľuďmi typu Vojtecha Tuku, plateného maďarského agenta, ktorého svojho času povýšil na hlavného ideológa strany. Tuka a radikáli v strane nepriaznivo pôsobili na Hlinkovo československé zmýšľanie. Treba poukázať na skutočnosť, že Hlinka chcel slovenské požiadavky autonómie riešiť jedine a výlučne na báze existencie československého štátu a nikdy nehľadal spojene s kredentistickými silami mimo ČSR. Do sklonku svojho života bol za československú orientáciu, v ktorej sa mali uplatniť sebaurčovacie požiadavky slovenského národa.

Liknavé riešenie slovenského problému, ktorý sa skomplikoval Tukovým procesom, prispelo k tomu, že Hlinka sa čoraz viac stával štítom protičeských a protiliberálnych síl v jeho strane. Dohoda s Martínom Rásusom a Slovenskou národnou stranou roku 1932 vo Zvolene znamenala posilnenie slovenského nacionalizmu. No nerealizovanie slovenských požiadaviek v rámci Hodžom navrhovaného regionalizmu viedla k zosilneniu opozície Hlinkovej strany voči štátu a k nadväzovaniu kontaktov s nacionalistickými stranami národnostných menšín v ČSR. Aj keď sa na sklonku prvej republiky slovenský problém nestal

tak akútny ako problém sudetonemecký, predsa len prispel, aj zásluhou Hlinkovej strany, k vnútornému rozloženiu republiky. Andrej Hlinka na sklonku života už nemal dostatok síl, aby opozičné protičeskoslovenské hnutie vo svojej strane eliminoval. Jeho meno zneužili jeho nástupcovia najmä v čase Hitlerovej agresie do strednej Európy.

Andrej Hlinka zomrel v Ružomberku 16. augusta 1938.

II JÁN MLINÁRIK

Ochrana arktickej fauny

L. -rfe/m. -

Malý výlet na sever: Eskymáci z Grónska, z Aljašky a Kanady zahájili protestnú hnutie proti snahám ekologických organizácií uchrániť arktickú faunu pred vyhubením. Pred nedávnym si dali sraz v grónskom Sisimiutu, kam se poprvé vôbec - dostavili i zástupci sovietskych Eskymáků ze Sibíře, byť i jen jako pozorovatelé. Eskymáci si stěžují, že bojkot obchodu s tuleními kožešinami je přivádí na mizinu. - Připomeňme si, že patrony bojkotu jsou Světový fond pro záchranu života v divočině, známý pod zkratkou WWF, dále pak organizace Greenpeace a známá francouzská filmová herečka, idol šedesátých let, Brigitte Bardotová, která hereckou dráhu vyměnila za roli vášnivě obhájkyne všech akcí za záchranu živočišných druhů.

Eskymáci tvrdí, a v tom se jim musí dát za pravdu, že lov tuleňů a velryb praktikovali už jejich předkové - před tisíci lety - a přece nevedl k vymizení žádného zvířete - zatímco průmyslová civilizace se svým chemickým znečištěním životního prostředí kope arktické fauně hrob.

Vskutku, mnohé toxické látky, zejména pesticidy jako DDT, dále naftové povlaky na arktických vodách - připomeňme jen poslední katastrofu s lodí Exxon Valdez, která zdevastovala obrovskou část pobřeží Aljašky - zvýšená koncentrace kyslíčnicku uhličitého a také radioaktivní stroncium 90 už byly zjištěny ve sněhu, v ledovecích, v rybách a korýšcích... a bohužel, i v mateřském mléku eskymáckých maminek, byť i jen ve stopovém množství.

Opravy...

vada je viditelně patrná.

Keramické vložky nepatří mezi běžné opravy zubů a jsou svým způsobem určitý luxus. Je ovšem pravděpodobné, že úplnou automatizací, jak ji přístroj předvádí, se náklady podstatně sníží a metoda se stane přístupnou i pro širší vrstvy postižených, než jsou jen pacienti, u kterých vyžaduje bezvadný chrup jejich profese, nebo kterým to umožňuje jejich finanční situace.